

Antonio Tempesta újonnan felfedezett képe(i) az Iparművészeti Múzeumban

Antonio Tempesta kiállított képe több szempontból is különleges műalkotás. A festmények esetében megszokottól eltérően nem vászonra vagy fatáblára, hanem drágakő lapra, lápisz lazulira készült. A kő Afganisztán területéről származik – a 17. században e ritka kőzetnek ez volt az egyetlen ismert lelőhelye. A vékony, alig egy milliméter vastag, még a fényt is átteresztő kőlap ráadásul mindkét oldalán festve van, egy-egy ószövetségi jelenetet tárva a szemlélő elé. A két ábrázolás azonban nem csupán festői munka. Az alapként szolgáló színes kőzet mintázatával és kőzetzárványaival maga is az ábrázolások szerves részét képezi. A kép gyöngyház berakásos kerete is szokatlannak számít a bonyolult, keresett formájú képmező miatt.

A műtárgy 2016 januárjában romos állapotban bukkant fel az Iparművészeti Múzeum egyik raktárában. Szétesett keretének berakásai mind hiányoztak, a festmények alapjául szolgáló kő számos apró darabra tört össze. A kőlap nemcsak törött, de hiányos is volt. A festett felület mintegy ötödét kitevő hiányokat gipsz kiegészítések pótolták, rajtuk az eredeti kép művészi színvonalától élesen elütő, igénytelen festéssel. A tárgy a múzeumi nyilvántartásban nem szerepelt. Az elkövetkező évek kutatásai során sikerült tisztázni a kép múzeumba kerülésének, majd leltárból való törlésének történetét. A mindennek ellenére szerencsés módon fennmaradt képnek sikerült meghatároznunk festőjét és nagy valószínűséggel eredeti megrendelőjét is. Az Iparművészeti Múzeum Baráti Köre nagylelkű támogatásának köszönhetően mindezzel párhuzamosan zajlott az a restaurálás, amelynek eredményeképpen az elfeledett műtárgy visszanyerhette eredeti ragyogását.

A kép festője, a firenzei születésű, de Rómában alkotó Antonio Tempesta a 17. század első évtizedeinek elismert művésze volt. Hírnevét elsősorban grafikai biztosították. Különbéféle állatokat, csatákat ábrázoló metszeteit, nagyszabású bibliai és történelmi sorozatait még Németalföldön is másolták. Működésének másik fontos területét jelentették a főúri megbízók számára különféle színes kőlapokra készített képei. Ezeket az alkotásait ma olyan neves gyűjtemények őrzik, mint a párizsi Louvre vagy a bécsi Kunsthistorisches Museum, de római nemesi gyűjteményekben és magántulajdonban is találkozhatunk velük. A budapesti Szépművészeti Múzeumban őrzött, szintén a zsidók vörös-tengeri átkelésének jelenetét ábrázoló, ovális mészkőbreccsa lapra készült festményhez Magyarországon másodikként

csatlakozik az Iparművészeti Múzeum eddig ismeretlen képe.

Tempesta műve az Iparművészeti Múzeumban

Tempesta festménye 1962-ben került ki az Iparművészeti Múzeum leltárából. Ekkor zajlott az a nagy revízió, amely az 1956-os forradalom során a múzeum gyűjteményét ért veszteségeket vette számba. Azonban semmilyen forrás nem bizonyítja, hogy a kép sérülései ebből az időből erednek.

Tempesta festménye 1944-ben a Nemzeti Múzeumból került az Iparművészeti Múzeumba a két intézmény anyagának részleges cseréje során. A képet a 19. század harmincas éveitől őrizte a Nemzeti Múzeum. Ekkor vásárolták meg a jeles műgyűjtő, Jankovich Miklós (1772–1846) hatalmas és sok területet felölelő gyűjteményét. Jankovich gyűjteményéről megvásárlásakor több leltárkönyv készült, amelyek közül az első a festményeket, valamint a kőből, fából és elefántcsontból készült faragványokat tartalmazza. Ennek eddig azonosítatlan első tétele a most felbukkant képet írja le:

Fekvő formátumú, áttetsző kép, achátra festve, itáliai munka a 16. századból, egyik oldalán a Paradicsomkert, másik oldalán a Fáraó átkelése a Vörös tengeren.

E leírás egyetlen zavaró eleme az achát említése, azonban leltárkönyve tanúsága szerint Jankovich több esetben is összekeverte e két kőzetet.

Ahogy sok más esetben, itt sem tudható, honnan jutott Jankovich a képhez. Nem lehetetlen azonban, hogy Tempesta műve azonos a bécsi császári gyűjtemények, azon belül az ún. Geistliche Schatzkammer 1758-ban leírt törött lăpisz lazuli képével.

Jankovich Miklós egykori gyűjteményének most kiállított ötvöstárgyai Tempesta képéhez hasonlóan a 17. század főúri Wunderkammerjeibe illő darabok. Természet adta anyagukat, a tengeri csiga házát, a struccotját vagy a kókuszdiót ötvösműví foglalat avatja műalkotássá. Az ámulatot keltő hatásról ez esetben is az önmagukban ellentétes kategóriák, a természeti tárgyaknak (naturalia) és a művészi tehetség kiemelkedő darabjainak (artificialia) tökéletes összeolvadása gondoskodik.

Antonio Tempesta (1555 körül – 1630):

A Paradicsomkert Éva teremtésével (recto)

Átkelés a Vörös-tengeren (verso)

1622–1624 körül

Olaj, lăpisz lazuli; ébenfa és ében árnyalatúra színezett diófa keretben, gyöngyház berakásokkal

Restaurátorok

Festmény: Kuna Ágnes (Szépművészeti Múzeum)

Keret: Szabóné Szilágyi Mária, Orosz Péter (Iparművészeti Múzeum)

Drágakőre festett művet állít ki a Ráth György-villa

2020 január 15., szerda 15:01

A kiállítás kurátora: Gálos Miklós